

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Infertur ex dictis decisio plurium quæstionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

lib. 1. de Sacramentis, parte 9. cap. 2. Sacramentum est corporale, vel materiale elementum, foris sensibilibus propositum, ex similitudine representans, ex institutione significans, & ex sanctificatione continens aliquam insensibilem, & spirituales gratias, in qua definitione constat, multa explicari, quae facilius, & clarius poterant comprehendere.

Cur martyrium non sit sacramentum.

Dices, definitionem Sacramenti competere martyrio, nam suo usu sanctificat subiectum, & significat, ac confert ex promissione Dei infallibiliter gratiam sanctificantem ex opere operato. Respondet, martyrium, licet conferat gratiam ex opere operato, eamque significet; non tamen esse ceremoniam sacramentalem institutam ad significandum per illam: nam si esset talis, deberet poni à ministro ex eiusmodi intentione; sic enim omnia Sacramenta, ut valida sint, debent fieri à ministro cum intentione explicita, vel implicita faciendi Sacramentum, & significandi id, ad quod institutum est tale Sacramentum; nam eiusmodi signa non significant, nisi ex intentione operantis. Minister autem martyrij nullam talem intentionem habet: & licet habeat contrariam omnino intentionem, adhuc martyrium operabitur suum effectum gratiae in martyre; ergo non operatur per modum sacramenti. Nec dicas, martyrem ipsum esse ministrum, qui acceptando mortem, & subeundo illam, videtur aliquo modo ad illam cooperari. Hoc, inquam, non obstat, quia licet martyr non haberet intentionem operandi sacramentaliter, imò haberet contrariam, & inuitus occideretur, solumque nollet negare fidem, de reliquo mortem modis omnibus fugeret, adhuc martyrium operaretur suum effectum: non habet ergo martyr intentionem significandi per illam actionem. Quod clarius constat in infante, qui in odium fidei occiditur, & de quo certum est, non posse esse sacramenti ministrum, cum nullam possit intenti onem habere ad illud ministrandum.

SECTIO III.

Insertur ex dictis decisio plurium questionum.

25.
S. Thom.

Insertur primò decisio illius dubij, an Sacramentum ponendum sit sub genere signi, an vero sub genere causae? S. Thomas in praesenti, art. 1. ad primum, videtur illud ponere omnino sub genere signi, & non sub genere causae, quare multi ita opinantur.

Suarez.

Alij è contra videntur illud constituere sub genere causae; quibus videtur favere P. Suarez in praesenti disp. 1. sect. 1. ante secundam conclusionem, sed si semel de re ipsa constat, quaestio haec est parvi momenti.

Omne Sacramentum habet rationem signi & causae.

Et dictis enim colligitur, omne Sacramentum habere utramque rationem, signi, & causae; nec oppositum docuit Sanctus Thomas illo loco, nec negavit, Sacramentum esse verè causam, sed dicit, non esse sicut medicamentum; nam hoc dicitur à medicina, quae est causa efficiens sanitatis, quare medicamentum etiam ex vi nominis, & ex modo significandi explicat eandem rationem causae, quae significatur per medicinam. At verò Sacramentum, cum dicatur à sanctitate, quae non significat causalitatem, non oportet quod ex vi nominis, & ex modo significandi explicet aliquam causalitatem: sicut nec sanum, quod dicitur à sanitate, explicat ex modo significandi causalitatem in sanitate, quare quando sanum dicitur de medicina, quae reuera est causa sanitatis, non explicatur sufficienter per eam vocem illa ratio causae, sed solum, quod sit aliquid pertinens ad sanitatem: sic Sacramentum ex vi nominis non explicat respectum causae circa sanctitatem, licet reuera omne Sacramentum sit causa sanctitatis.

Hoc ergo supposito, dicendum videtur Sacramentum re ipsa posse collocari & sub genere signi, & sub genere causae, cum habeat utramque rationem: nam quatenus significat gratiam, & sanctitatem, convenit cum aliis omnibus signis, ut constat, quatenus verò causat eandem sanctitatem, convenit etiam cum omnibus causis: quare sicut ignis applicatus est signum naturale caloris in passo proximo, & simul est causa illius, ac per consequens est sub genere signi, & sub genere causae: sic Sacramentum Pœnitentiae, v. gr. est signum sanitatis in subiecto, cui debet applicari, & est causa eiusdem sanitatis; atque ideo rectè collocari potest sub genere signi, & sub genere causae; nam causa in communi praedicari potest, tanquam ratio superior de omnibus veris causis: si ergo Sacramentum est vera causa, poterit de illo praedicari causa in communi, & per consequens erit verè sub illa ratione communi, sub qua continentur omnes causae.

Dices, non posse eandem speciem esse sub duobus generibus diversis non subordinatis, qualia sunt genus signi, & genus causae, quorum neutrum alteri subordinatur, neque enim omnis causa est signum, neque omne signum est causa.

Huic argumento quid respondendum sit, constat ex iis, quae in simili latius explicui, i. tomo in tractatu de adoratione, disputatione 33. sectione 1. ubi vidimus quomodo sit intelligendum illud axioma, ex quibus facile erit eandem solutionem ad praesentem materiam applicare.

Addo tamen, licet re ipsa haec ita se habeant, & Sacramenta sint verè sub utroque genere, & signi & causae; magis tamen debuissent poni sub genere signi (ut loquitur S. Thomas) quam sub genere causae: quia licet non solum ut signum, sed etiam ut causa, omne Sacramentum referatur ad veram sanctitatem internam, nam etiam Sacramenta antiqua illam aliquo modo causabant, ut vidimus, quatenus promittebant nostram gratiam praesentem; ceterum quia Sacramenta magis debent explicari in ordine ad illos, quibus applicantur, apud quos debent sibi maiorem auctoritatem conciliare; & quia Sacramenta antiqua in illis, quibus applicabantur, non causabant veram gratiam internam, sed solum inferebant illis tanquam signa, quibus possent intelligere gratiam futuram; hinc est, quod à potissimo munere, quod exercebant, magis aestimantur signa, quam causae. Et licet Sacramenta nova omnia causent gratiam in suscipiente, quia tamen non omnia Sacramenta nova, & vetera hoc habent; merito loquendo de Sacramento in communi, propterea comprehendit omnia Sacramenta, potius constituitur in genere signi, quam in genere causae.

Sicut etiam cibis Eucharisticis, licet simul conducatur ad nutriendum corpus; magis tamen constituitur sub genere cibi spiritualis, sub qua ratione est nobis utilior, quam sub genere alimenti materialis, & corporis. Item thorax ferreus, licet sit etiam in genere vestis, quatenus corpus tegit, & ab aestu & frigore defendit; magis tamen ponitur sub genere armorum, quia sub ea consideratione est hominibus utilior; sic Sacramenta antiqua utiliora erant suscipientibus ad significandum, quam ad causandum, ideo magis sub genere signi constituebantur quam sub genere causae.

An Sacramentum sit signum ad placitum.

Hinc oritur secundum dubium, an Sacramentum debeat esse signum ad placitum, an verò possit esse signum naturale? P. Suarez in praesenti sect. 1. & Valquez, §. dico

27.
Nec obstat quod eadem species non possit esse sub duobus generibus non subordinatis.

28.
Cur magis tamen sacramentum debeat poni sub genere signi quam causa, hic explicatur.

Probatur comparatione ducta à cibo Eucharistico.

S. dico secundo, & P. Vasquez cap. 4. n. 47. supponunt, non posse esse signum naturale, sed debere esse ad placitum ex mera institutione diuina, quia cum nulla res sensibilis possit esse signum naturale sanctitatis, debet significare eam ex libera institutione.

Hoc tamen non caret difficultate, quia licet de facto verum sit, omnia Sacramenta fuisse signa ad placitum instituta, nec ex natura sua habere, quod significant gratiam, loquendo tamen de possibili, non apparet repugnantia alicuius rei sensibilis quæ propter connexionem, quam ex natura sua haberet cum gratia, posset illam significare: nam sicut character Baptismi, Confirmationis, aut Ordinis est qualitas quadam ex sua natura & entitate intrinseca ordinata ad significandam gratiam sacramentalem, ut infra videbimus, cur non posset dari aliqua etiam qualitas, aut res sensibilis, & materialis, quæ per suam entitatem, & naturam intrinsecam haberet talem connexionem cum gratia, ut posset etiam illam significare præsentem, vel futuram? Non enim repugnaret ex eo, quod esset res materialis: nam vbiatio corporis Christi in Eucharistia est materialis, & tamen est accedens supernaturale, & in aliquorum sententia, quam sequitur *P. Herice 1. p. tom. 1. disp. 48. n. 40.* ex se dicit ordinem ad gratiam sacramentalem, quam corpus Christi potest ibi causare, & ex illo ordine intrinseco ad gratiam accipit supernaturalitatem. Item dotes corporis gloriosi in patria sunt materiales; & tamen sunt etiam supernaturales in sententia eiusdem Auctoris *ibi n. 34.* propter ordinem intrinsecum, quem habent ex se ad visionem beatam, & per consequens ad gratiam habituales, quæ est semen gloriæ; ergo similiter posset esse aliqua qualitas materialis ex natura sua significans gratiam præsentem, vel futuram, quasi ab ipsa qualitate causaretur, saltem ut ab instrumento eleuato, vel ut causa morali, iam posset esse verum Sacramentum, licet in ratione signi non esset signum ad placitum, sed naturale.

30. Dices, repugnare, quod res sensibilis significaret ex natura sua gratiam; nam res sensibilis non posset sensibus manifestare ordinem, aut connexionem cum gratia; quia gratia est res spiritualis, quæ non potest sensibus cognosci; ergo illa qualitas non posset sensibilibus significare gratiam; in quo apparet discrimen à characterē sacramentali; hic enim est res spiritualis, quare non significat sensibus, sed intellectui, qui potest percipere connexionem illam, & ordinem ad gratiam; at verò in manifestatione sensibili, hoc non esset possibile.

Sed contra, quia licet illa qualitas non posset ut medium cognitum manifestare sensibus ordinem ad gratiam; posset tamen dum ipsam perciperetur sensibus, significare intellectui gratiam, eo quod iam aliunde sciret homo naturam illius qualitatis talem esse, ut ex se haberet connexionem cum gratia. Nec enim ad hoc quod aliquod sit signum sensibile gratiæ, oportet quod sensibus manifestetur gratia, vel ordo ad gratiam, ut constat ex omnibus Sacramentis, quæ de facto significant gratiam sensibilibus, licet sensibus non percipiamus gratiam, aut ordinem ad gratiam, sed solam rem sensibilem, aquam v.g. vel oleum, quo cognito, venimus per intellectum in cognitionem gratiæ, eo quod aliunde iam habeamus notitiam ex reuelatione connexionis infallibilis gratiæ cum illa re sensibili, imò in definitione signi instrumentalis sensibilis, hoc ipsum explicatur dum ex Augustino definitur esse illud quod præter speciem,

quam ingerit sensibus, facit nos in alterius rei cognitionem venire, quia nimirum non debet sensibus percipi etiam res ipsa, quæ per signum materiale significatur, nec connexio, quæ est inter signum, & rem significatam. Esset ergo illa qualitas signum sensibile gratiæ ex natura sua, hoc est, non ad placitum, sed propter connexionem intrinsecam, quam res illa haberet cum gratia.

Dices iterum, ergo posset Deus non manifestare nobis naturam illius qualitatis, nec ordinem quem haberet ad gratiam, unde visa illa non significaret adhuc nobis gratiam; atque adeo quando eam nobis significaret, esset, quia Deus voluit manifestare nobis vim illius qualitatis, ac per consequens semper significaret non necessitò, sed ad placitum diuinum.

Sed in hoc potest iam esse questio de vocibus: si enim per, *significare ad placitum*, intelligas, ita significare, ut posset nobis non significare ex defectu luminis nostri intellectus ad penetrandam connexionem illius qualitatis, quam reuera haberet cum gratia: fatemur, omne signum sensibile gratiæ debere significare ad placitum diuinum. Si verò per, *significare ad placitum* intelligas, id quod communiter videtur intelligi, scilicet defectum intrinsecum ex parte ipsius signi, eo quod non habeat in se intrinsecè connexionem talem necessariam cum re significata, sed contingenter illam significet, sicut voces nullam habent de se connexionem intrinsecam cum iis rebus, quas significant: in hoc, inquam, sensu videtur difficile, quod repugnet aliqua res sensibilis, quæ in se intrinsecè haberet talem connexionem cum gratia necessariam, ratione cuius posset dici naturale signum illius, quatenus licet Deo esset libera significatio, quia potuit nobis occultare illam connexionem; non tamen fuisset ad placitum, quatenus tota connexio inter illam rem, & gratiam proueniret extrinsecè ex institutione Dei, & nõ ex intrinseca ipsius signi natura. Quando autem dicimus, illud futurum tunc signum naturale gratiæ; non intendimus, illud fore in sua entitate naturale: certum enim est, fore supernaturale, cum pertineret ad ordinem gratiæ, cum qua haberet necessariam connexionem; sed appellamus illud naturale, prout naturale cõdistinguitur à signo ad placitum ex institutione extrinseca, ut iam explicuimus. Fatemur ergo, de facto omnia Sacramenta noua, & vetera fuisse signa ad placitum in hoc etiam sensu: at verò de possibili nullam adhuc inuenio repugnantiam in sensu explicato.

Contra id tamen, quod dicimus, de facto omnia Sacramenta esse signa ad placitum diuinum, argui solet, quia verba absolutionis sacramentalis, *ego te absoluo, &c.* significant ad placitum hominum, à quibus imposita sunt ad significandam absolutionem à culpis; quod idem dici potest de Confirmationis & Eucharistiæ forma.

Respondetur facile, Sacramenta, licet de facto habeant ex institutione hominum significare gratiam; non tamen habere ab hominibus, quod verè, & infallibiliter significant gratiam: potuerunt enim homines facere, quod illa verba faciunt audientes venire in cognitionem gratiæ, non tamen potuerunt facere, quod gratia esset præfens sicut per verba significatur, & quod significatio esset vera, hoc autem fecit Deus, à quo habent Sacramenta esse signa infallibilia gratiæ.

Opponi etiam solet locus Augustini *Epist. 23. ad Bonifacium*, ubi videtur supponere, quod Sacramenta ex se, & ex natura sua significant suos effectus, si enim (inquit) *Sacramenta quandam similitudi-*

31.

Vnde reuerentio talis connexionis pendebit quidem ex placito diuino, non tamen ipsa intrinseca connexio.

Illam tamen qualitatem effectus supernaturalis.

32.

Sacramentis habent quidem de facto ex institutione hominum significare gratiam, habent verò à Deo quod significant infallibiliter.

33.

Augustia.

Suarez,

nem eorum verum, quoniam Sacramenta sunt, non habent, omnino Sacramenta non essent. Respondet Suarez d. sect. 3. circa medium, Augustinum loqui, non de significatione completa, sed de analogia quadam, seu aptitudine, quam Sacramenta de facto habent, ut allumantur ad significandos tales effectus, ablutio v.g. externa apta est ad significandam abluitionem internam; cibus exterior ad significandam nutritionem spiritualem animæ, & sic de aliis. Hæc responsio nec videtur esse iuxta mentem Augustini, nec vniuersaliter vera. Non ad mentem Augustini, quia Augustinus ibi non comparat abluitionem, v.g. cum effectu quem causat, ut dicat abluitionem secundum se esse similem effectui; sed comparat Sacramentum, ut Sacramentum est, cum suo effectu, & dicit, quia Sacramentum Baptismi v.g. causat fidem seu significat fidem, ideo ipsum Baptismum posse aliquo modo appellari fidem, quia est Sacramentum fidei, scilicet per representationem; sicut etiam qualibet die Dominica dicimus, hæc die resurrexit Dominus, scilicet representatione; quod exemplum affert ibi Augustinus, in quo exemplo manifestum est non attendi ad similitudinem aliquam, quam hæc dies materialis habeat cum resurrectione Christi. Deinde illam doctrinam non esse vniuersaliter veram, probatur primo, quia licet in aliis Sacramentis detur aliqua analogia & similitudo illius signi cum effectu, quem causat, ut in abluitione, unctione, cibatione, &c. In matrimonio tamen difficile inuenietur similitudo aliqua cum effectu gratiæ, quem causat; nam licet matrimonium de se proportionem habeat ad significandam unionem Christi cum Ecclesia, ut notauit Paulus, ceterum ad significandam gratiæ, quam coniuges accipiunt, ad onera coniugij sustinenda, non video, quam maiorem proportionem habeat matrimonium, quam reliquæ omnes actiones, & contractus humani habeant ad significandam etiam gratiam necessariam ad illas actiones recte faciendas, & prosequendas; neque enim materia, aut forma, seu verba quibus matrimonium perficitur, indicant ex se villo modo illam gratiam, sed merum contractum humanum.

34.
Explicatur
locus Augu-
stini.

Melius ergo respondetur negando, Augustinum ibi loqui de tali similitudine inter signa Sacramentalia, & suos effectus; licet etiam si de ipsa loqueretur, nihil probaret contra conclusionem, nam intelligendum esset de proportionem sola, & aptitudine radicali, ut dicebat Suarez, non verò de representatione proxima & formali, quam habent ex institutione diuina.

An verò Sacramenta habeant hanc significationem solum ex diuina institutione, an verò possint eam aliunde habere, dicemus infra disp. 7. sect. 2. agentes de causa instituentis Sacramenta.

An Sacramentum pro formali sit ens rationis.

35.
P. Suarez,

Tertium dubium esse potest, an Sacramentum pro formali sit, aliquid reale, vel ens rationis? P. Suarez d. sect. 3. §. secundo obicit potest, negat, esse ens rationis, quia ens rationis non habet esse, nisi quando actu cognoscitur, vel fingitur ab intellectu; Sacramentum autem verè est Sacramentum, etiam quando illud nemo cognoscit. Item quia Sacramentum habere vim ad significandum, est fuisse institutum ad hoc, & illam voluntatem non fuisse reuocatam; hoc autem est reale, quia licet nihil ponat reale intrinsecum in ipso Sacramento, sed meram denominationem extrinsecam, hæc tamen denominatio extrinseca non distinguitur re ipsa à forma denominante, quæ est verè realis, cum sit

illa voluntas præterita non reuocata; quæ negatio reuocationis, licet non sit aliquid positium, illud tamen esse, quod habet (quodcumque illud sit) non habet dependenter ab intellectu, nam quando non cognoscitur, adhuc datur negatio reuocationis.

P. Vasquez d. disp. 128 n. 43. miratur quod aliquis P. Vasquez, Sacramentum includere pro formali aliquid ens rationis; quia si ratio signi conceditur esse denominatio extrinseca, non potest hæc non esse ens rationis, cum nihil reale sit in re denominata; & ipsum nomen denominationis videtur iam includere opus rationis, quia denominare pertinet ad rationem quæ denominat.

Hæc controuersia tota videtur esse de vocibus, 36. nam loquendo de re ipsa, non intendit P. Vasquez, Sacramentum ita constitui intrinsecè ex aliquo ente rationis, ut quando intellectus illud non fingit, non detur sacramentum; sed loquitur de ente rationis fundamentaliter sumpto; hoc est de fundamento entis rationis; quia enim instituta est talis res ad significandum, & illa voluntas non est retractata, habet fundamentum nostro intellectus concipiendi, & constringendi in ipso signo aliquem respectum intrinsecum, seu aliquam virtutem intrinsecam ad significandum, qualem aliæ causæ solent habere ad producendos suos effectus: Sacramentum autem consistit pro formali in illo ente rationis fundamentaliter sumpto, in quo sensu, denominationes omnes extrinsecas solet ipse vocare semper entia rationis, quem tamen modum loquendi ipse aliquando explicauit non debere intelligi de ente rationis formali, sed fundamentaliter, quod explicari solet per ens rationis formale, propter nostrum imperfectum modum concipiendi.

In hac quæstione de nomine placet multò magis 37. modus loquendi Suarezij, ut potè magis realis, & magis directè explicans re ipsam, & eius quidditatem: nam interroganti, quid sit reuera Sacramentum, debemus respondere per id, quod reuera, & ante vllam nostram fictionem continet, quod totum est reale. Addo, non solum esse re ipsa independens à ratione totum illud, sed posse etiā, & debere concipi, ac explicari à nobis absque villo ente rationis, nam licet nos possimus pro libitu fingere illas relationes, & respectus intrinsecos cum fundamento in rebus, & tunc fingamus entia rationis: regulariter tamen non fingimus, sed concipimus illas denominationes, seu formas denominantes, pro ut reuera sunt in se ipsis, & extrinsecas rebus denominatis; neque enim, quoties ego dico, parietem videri à Petro, concipio, aut fingo in pariete aliquid intrinsecum, per quod sit visus, sed concipio visionem transeuntem ad parietem, & parietem terminantem actum visionis. Sic item, quando concipio, Sacramentum esse signum gratiæ, non concipio, aut fingo aliquid intrinsecum in sacramento per quod significet gratiam, sed concipio institutionem Dei extrinsecam Sacramento, à quo denominatur extrinsecè Sacramentum signum gratiæ, nec video, ad quid deferuiant illæ entitates intrinsecæ fictæ, nisi ad obsecrandum id quod sine illis bene & clare concipitur.

Ad argumentum P. Vasquez facile dicimus, denominationem esse duplicem, scilicet formalem, & obiectiuam. Denominatio formalis est ipsa prædicatio, seu propositio formalis, qua prædico vnum de alio. Prædicatio seu denominatio obiectiua est ipsum obiectum, quod per formalem prædicationem concipitur. Prædicatio, seu Denominatio formalis, est opus rationis, ut constat, cum non possit fieri, nisi à ratione, non est tamen ens rationis, quia non

Intelligit
Vasquez de
ente rationis
fundamenta-
li.

37.
Magis placet
dicere hoc de
denominationes
extrinsecas
esse reales, et
non distin-
guantur re-
ipsa à formis
rebus ex
quibus exur-
gunt.

38.
Duplex deno-
minatio for-
malis & ob-
iectiua.

non est aliquid fictum à ratione, sed est verum ens reale, nempe actus intellectus, qui est qualitas vera, & positiva; Prædicatio vero, seu Denominatio obiectiva in præsentī casu sunt vera entia realia, scilicet institutio præterita ad significandum, quæ prædicatur de Sacramentis, nam dicere, Baptismus est signum gratiæ, est idem ac dicere Baptismus institutus fuit à Deo ad significandum infallibiliter gratiam, in qua prædicatione ex parte obiecti nihil prorsus significatur, quod non sit reale.

39. Et quidem Deus, & Angeli absque vlla fitione cognoscunt ablationem, v.g. institutā esse ad significandam gratiam, neque coguntur, vt id cognoscant, fingere in ablatione aliquam virtutem intrinsecam ad significandum, seu hanc institutionem esse in ablatione intrinsecam, & nos ipsi, si attendimus, fatebimur experiri nos hunc modum cognoscendi in nobis; possumus enim considerare, parietem denominari extrinsecè à visione absque eo quod fingamus, hoc esse intrinsecum parieti. Sic etiam considero, ablationem denominari extrinsecè ab institutione diuina institutam ad significandam gratiam, absque eo quod fingam, hoc esse intrinsecum ablationi: imo qui dicunt, debere cognosci aliquid intrinsecum in ablatione, velint nolint, debent fateri cognosci etiam, prout extrinsecum: nam dicis hoc quod est ablationem esse institutam ad significandam gratiam esse aliquid extrinsecum quidem ablationi, considerari tamen à nobis ac si esset intrinsecum. Ecce ergo prius dixisti, esse extrinsecum, ergo intellexisti, etiam esse extrinsecum, ergo habuisti conceptum internum, quo concepsisti illud prædicatum, conuenire extrinsecè ablationi, ergo potuisti hoc concipere vt reuera est extrinsecum, & per consequens absque vlla fitione.

40. Addo vltius, non solum posse ita concipi formam illam extrinsecam, vt extrinsecam, sed fortasse debere ita concipi absque vilo respectu, aut forma intrinseca ficta, quando cognoscitur sacramentum, vt verum sacramentum est, nam ablutio, v.g. quæ sit instituta ad significandam gratiam, per institutionem, & vim significatiuam intrinsecam, non datur de facto, sed solum quæ sit significatiua gratiæ per institutionem, & vim significatiuam extrinsecam; ergo dum cognoscitur ablutio cum potestate intrinseca ad significandum, non cognoscitur illud sacramentum, quod de facto datur, sed aliud, quod de facto non datur.

41. Dices, dari illud sacramentū, licet non eo modo, quo à nobis concipitur. Sed contra, quia ille modus diuersus quo concipitur, variat essentiam huius sacramenti; nam sacramentum vt sacramentū est, constituitur per potestatem, seu vim significandi: ergo diuersa virtus significandi variabit hoc sacramentū in ratione sacramenti; ergo sacramentum habens virtutem significandi intrinsecam, non est idem in ratione sacramenti cum eo, quod non habet talem vim intrinsecam, sed extrinsecam; si ergo concipis sacramentum constans ex virtute intrinseca ad significandum, quam fingis, non concipis idem sacramentū, quod de facto datur à patre rei habens virtutem talem non intrinsecam, sed solum extrinsecam. Si ergo cognoscenda sunt sacramenta vera, quæ de facto dantur, non sunt concipienda cum illo ente rationis ficto, sed cum denominatione extrinseca pro vt de facto sunt à parte rei. Fateor quidem, hanc ipsam virtutem extrinsecam cognosci in aliquo sensu ad modum virtutis intrinsecæ; non tamen cognoscitur intrinseca, aut fingitur. Nam sicut, quando cognosco Angelum ad modum, & per species iuuenis alari, non fingo alias in Angelo, nec co-

gnosco Angelum fictum, vel corporeum, sed verum Angelum spiritualem similem iuueni alato, in celebritate, decore, amabilitate, flore, viribus, & aliis perfectionibus, excludendo ab illo imperfectiones corporis, membrorum, & alias, quæ sunt in iuueni alato; atque adeo totum hoc fit sine fitione aliqua, quia verè Angelus similis est illi iuueni, licet caucat illis imperfectionibus iuuenis; sic intellectus noster assuefactus ad cognoscendas alias causas potentes operari per virtutem intrinsecam, per species earum causarum, & instar earum concipit sacramenta cum virtute simili ad significandum, non tamen simili in omnibus, sed simili in ratione significandi, licet non cum eodem modo: & hoc est cognoscere illam vim significandi ad modum alieuius intrinseci, hoc est, per species, & instar potestatis intrinsecæ; non tamen fingendo, sed excludendo ea omnia, in quibus sacramenta non sunt sicut alia signa, quæ habent potestatem intrinsecam.

Aduerte denique, P. Suarez, & alios explicare hoc ipsum per aliquid morale, quod permanere censetur in sacramento ex institutione præterita: de quo morali inquit P. Vasquez, & vrget, an sit reale? Si enim non est reale, debet esse aliquid rationis. Sed si termini explicentur, facile respondebitur, illud quod remanet esse moraliter reale, non physicè, nam esse moraliter tale nihil aliud est, quam esse æquiualeuter tale; vnde manere aliquid morale in signo post institutionem, est dicere, perinde nunc Baptismus significare nobis gratiam propter institutionem præteritam, ac si nunc haberet connexionem aliquam intrinsecam, & physicam cum gratia, hoc enim est moraliter habere in se vim significandi; quare totum hoc morale est physicè institutio præterita, quæ æquiualeat potentia, & facultati intrinsecæ, quam nunc haberet in ordine ad hunc effectum nunc significandi.

An sit ratio vniuoca omnibus Sacramentis.

43. Quartum dubium est, an ratio communis Sacramenti sit vniuoca omnibus Sacramentis nouis & antiquis: Negant aliqui, quos refert Suarez in præsentī sect. 2. s. secunda sententia, in fine: ipse tamen Suarez paulo post illam sententiam reiicit, & asserit, vtrique sacramenta vniuocè conuenire: quod conatur probare ex Augustino lib. 19. contra Faustum Augustinus c. 11. comparante vtrique sacramenta inter se, & docente, non posse homines in vnam veram religionem congregari sine aliquo visibilium sacramentorum consortio. Cum ergo in lege veteri homines veram & supernaturalem religionem habuerint, consequens est, habuisse etiam vera sacramenta illi religioni accommodata.

P. Vasquez c. 5. asserit quidem vniuocè conuenire rationem sacramenti vtrisque. Addit tamen, hoc ideo esse verum, quia de ratione sacramenti non est, asserre secum insipientem aliquam sanctificationem, sed solum significare veram gratiam intrinsecam, quam quia sacramenta antiqua tam verè significabant, quam nostra, licet eam non causarent, sed solum figurarent futuram; hinc est, habuisse propriam, & veram rationem sacramenti. Denique dicit, hanc conclusionem non posse defendi in eorum sententia, qui de ratione sacramenti volunt esse, quod asserat secum aliquam sanctitatem in sacramenti vsu conferendam; quia cum sanctitas illa, quam sacramenta vetera conferebant suscipienti, non sit propriè, & vniuocè sanctitas cum sanctitate intrinseca gratiæ habitualis, quam nostra sacramenta conferunt suscipientibus; consequens erit non

42.

Explicatur quid sit illud morale quod remanet post institutionem.

43.

Suarez.

Augustinus

44.

Vasquez.

non

Aliud est virtutem extrinsecam cognoscere ad modum virtutis intrinsecæ, aliud cognoscere intrinsecam, quod explicatur.

non esse vniuocè sacramenta illa cum his, sicut non afferunt vniuocam sanctitatem.

45. Dices, quamuis sanctitas non dicatur vniuocè de vtraque illa sanctitate; causa tamē sanctitatis dicitur vniuocè, de causa vtriusque sanctitatis, quia licet sanctitas illa legalis, non sit propria sanctitas; causa tamen illius est vera, & propria causa, siquidem tam propriè causat illam sanctitatem legalem, quam nostra sacramenta causant sanctitatem internam; ergo in ratione causantis sanctitatem in suscipiente possunt conuenire vniuocè ipsa sacramenta.

46. Sed contra hoc est, quia si vtraque illa sanctitas non conuenit vniuocè in conceptu sanctitatis, non possunt cōuenire vniuocè causae illius duplicis sanctitatis, in ratione causantis sanctitatis: possent quidem conuenire vniuocè in conceptu causae, quia vtraque est verè causa sui effectus; & ille conceptus praescindit ab hoc, & illo effectu causato: non tamen conuenient vniuocè in conceptu causantis sanctitatem, quia hic conceptus non potest praescindere ab hac, & illa sanctitate, cum non detur vtrique sanctitati vna ratio communis praecisa, & vniuoca; ergo causa vtriusque sanctitatis non potest concipi per vnum, & simplicem conceptum obiectiuum, sed per duplicem ex parte obiecti, concipiendo causam sanctitatis propriam, & causam sanctitatis impropria; qui cum non sit vnus conceptus, non poterit esse vniuocus, vt constat. Sicut licet videns risum hominis, & videns risum prati conueniant vniuocè in conceptu videntis, quia vterque propriè videt suum obiectum, & ille cōceptus praescindit ab hoc, vel illo obiecto viso: non tamen conueniunt in conceptu vniuoco videntis risum, quia vnus, & alter risus non possunt concipi vnico conceptu obiectiuo, sed duplici. Item qui producit hominem verum, & qui producit hominem pictum, vterque conuenit in conceptu vniuoco producentis, vterque est propriè producat, & hic conceptus praescindit ab hoc, & illo termino producto: at verò non conuenit vterque in conceptu vniuoco producentis hominem, sicut nec ipsi tales homines producti conueniunt vniuocè in conceptu hominis. Sic ergo sacramenta noua, & vetera, licet conueniant vniuocè in conceptu producentis aliquid in suscipiente; non tamen possent conuenire in conceptu vniuoco producentis sanctitatem in suscipiente, si vtraque sanctitas producta non conuenit in eodem conceptu vniuoco sanctitatis.

47. Adhuc tamen defendi posse videtur vniuocatio sacramentorum omnium, licet dicamus cum P. Suarez, requiri ad rationem sacramenti, quod in suo vsu afferat subiecto aliquam sanctitatem. Nam quamuis sanctitas dicatur analogicè de sanctitate gratiae habitualis, & sanctitate legalis; possumus tamen ab vtriusque sacramentis abstrahere conceptum vniuocum, & communem; quem quidem non explicemus per nomen *sanctitatis*, sed per nomen consecrationis, aut dedicationis, & coniunctionis peculiaris cum Deo, ita vt omne sacramentum sit caeremonia sacra in suo vsu consecrans, dedicans coniungens subiectum peculiariter cum Deo: & quidem licet sacramenta antiqua non afferrent veram, & propriam sanctitatem recipienti; negari tamen non potest, quod propriè & verè illud subiectum dicarent Deo, & coniungerent cum Deo: nam ille, qui consecrabatur Sacerdos, v. g. licet non acciperet gratiam sanctificantem; verè tamen consecrabatur, & dedicabatur Deo, & coniungebatur peculiariter Deo; & licet sit nobilior, ac excellentior coniunctio hominis cum Deo per gratiam sanctificantem; hoc tamen non tollit, quod illa etiam esset

vera coniunctio, licet inferior, & ignobilior. Hanc autem coniunctionem cum Deo significamus in definitione sacramenti in communi; quando dicimus esse caeremoniam sacram sanctificantem subiectam, sumpro nimirum nomine *sanctificationis*, in latiori significatione, provt significat, coniungere cum Deo, aut consecrare aliquid Deo; quae ratio communis est omnibus sacramentis, vt vidimus.

48. Vltimum dubium esse potest, vtrum de ratione Sacramenti sit, quod aliqua lege fixa, & stabili sit statutum, nec pro vna solùm, vel altera vice, sed permanentem. P. Suarez in *praesenti sect. 3. §. dico tertio*, Suarez. probat late partem affirmantem, inductionem omnium Sacramentorum, quae de facto instituta sunt permanentes, & non pro vna vice, tam in lege antiqua, quam in noua: Sed in primis poterit de hoc ipso dubitari: quid enim, si aliquis contendat, manuum impositionem Moysis super caput Iosue Deuter. vii. qua dedit ei spiritum sapientiae, fuisse Sacramentum significans gratiam legis nouae, & consecrans Iosue in ministrum Domini? Sed quidquid sit de hoc, & aliis similibus, non arguitur bene ab iis, quae de facto sunt, vt ex hoc solo negetur possibile aliud sacramentum non stabile. Deuter. vii.

49. Secundò arguit, quia sacramenta sunt caeremoniae, in quibus conueniunt omnes fideles vt sanctificentur, & Deum vniformiter colant, atque ita vnā Ecclesiam constituent; ergo debent esse aliquid permanentes, & stabiles, sicut ipsa religio communis stabilis est. Confirmatur, quia signa ad placitum, quae ad communem vsum constituuntur, non habent talem significationem, nisi ex aliqua communi, & stabili lege, vel consuetudine. Hoc argumentum habet contra se exemplum manifestum in sacrificio: nam sicut sacramenta pertinent ad cultum Dei, quem Ecclesia exhibet, sic & sacrificia, unde non minùs debent conuenire fideles in modo, & ritu sacrificiorum, quam in sacramentis, nec minùs Deus in lege Moysis determinauit genera & ritus sacrificiorum, quam sacramenta, vt constat: & tamen potest adhuc assumi aliquod sacrificium ad colendum Deum, non per legem permanentem, sed per institutionem quasi transeuntem pro vna vice, sic enim in lege naturae Deus praecipit Abrahā immolationem filij Isaac ad cultum Dei; sic etiam in nouo testamento Christus Sacerdos ex praeepto Patris obtulit sacrificium crucis in cruce, quorum tamen neutrum transit in exemplum, vt constat, nec stabilitum fuit per legem permanentem, sed tanquam ritus extraordinarius; ergo similiter posset Deus instituere aliquod sacramentum extraordinarium pro vna vice, quod pertinet etiam ad cultum Dei. Vnde ad argumenta respondetur facile, ad vnitatem, & stabilitatem religionis satis esse, si omnibus fidelibus sint communes caeremoniae principales, & ritus, licet alicui imponatur à Deo aliquando aliquid particulare, & extraordinarium, sicut etiam ad vnitatem eiusdem fidei sufficit, si omnibus proponantur credendi iidem articuli principales, licet aliquando alicui reueletur à Deo aliquod mysterium credendum, cuius fides non pertineat ad totum corpus Ecclesiae.

50. Ad confirmationem similiter dicimus, ad hoc, vt aliquod sit signum ad placitum, etiam in ordine ad totam communitatem, non requiri, quod significet pro omnibus casibus; sufficit si in tali casu significet omnibus; sic mors Christi fuit verum sacrificium institutum à Deo, & significans ex lege Dei cultum diuinum, quem quidem omnibus fidelibus significat, non tamen ita, vt quaelibet alia oecisio hominis posset id significare, sed illa sola, & pro illa

Quomodo ratio sacramenti conueniat omnibus vniuocè, non modo prout signum est, sed prout causa est.

illa vice. Sic ergo ex lege eiusdem Dei extraordinaria posset assumi aliqua res ad significandam sensibilibiter gratiam pro tali casu singulari, licet illam non significaret in posterum.

Arguit ultimo P. Suarez, quia si ad Sacramenta non requireretur stabilis, & permanens institutio, sequeretur multa de facto fuisse Sacramenta, quæ tamen Sacramenta non fuerunt, v.g. verba Christi ad Magdalenam, *Remittuntur tibi peccata tua*. Item insufflatio Christi Ioan. 10. cum dixit Apostolis, *Accipite Spiritum sanctum; quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c.* In his enim nihil aliud desideratur ad rationem Sacramenti, nisi stabilis & permanens institutio, ex cuius defectu excluduntur à ratione Sacramenti.

Responderi potest, in primis illa verba, *Remittuntur tibi peccata tua*, non fuisse sacramentalia, quia non tam caularunt, quam significarunt remissionem peccatorum iam factam: prius enim dixerat iam Christus, *remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. De insufflatione verò, & illis verbis, *Accipite Spiritum sanctum, &c.* non video, cur neget P. Suarez fuisse Sacramentum, per illud enim ordinati sunt Apostoli Sacerdotes, seu completa est eorum ordinatio quoad potestatem absolventi à peccatis, quam nondum acceperant, quando in ultima cæna acceperant potestatem consecrandi Eucharistiam, & offerendi Sacrificium legis novæ. Quamvis autem nunc Ecclesia non utatur insufflatione, quando Presbyteri ordinantur, non refert, quia ut notavit P. Vasquez cum aliis *rom. 3. in 3. part. disp. 239. n. 3. 5.* in materiis & formis Sacramentorum aliquid fuit ab ipso Christo institutum pro tempore sequenti, aliud verò voluit à se, vel etiam ab Apostolis aliquando usurpari; cum enim esset auctor Sacramentorum, potuit per potestatem excellentiæ quam habuit, aliqua materia ipse uti, aliam verò pro sequenti tempore præscribere. Quod multis exemplis probat idem Vasquez ibi. Quamvis ergo nunc insufflatio non adhibeatur, adhibetur tamen loco illius manuum impositio cum eisdem verbis, *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, &c.* Sicut etiam nunc ordinantur Sacerdotes, per traditionem hostiæ, & calicis cum vino, & aqua non consecratis; licet Christus illam materiam Apostolis non tradiderit, sed corpus & sanguinem suum iam consecratum.

DISPUTATIO II.

De materia & forma Sacramentorum.

SECTIO I. *Utrum Sacramenta novæ legis consistant rebus & verbis.*

SECTIO II. *Utrum res, & verba in Sacramentis habeant semper modum materiæ & formæ.*

SECTIO III. *Utrum Sacramenta includant intrinsecè, & in recto materiam, & formam.*

SECTIO IV. *Utrum in Sacramentis novæ legis requirantur verba consecratoria, an concionatoria.*

SECTIO V. *Utrum requirantur materia, & forma determinata.*

SECTIO VI. *Quæ mutatio materiæ, & formæ nocet valori Sacramenti.*

SECTIO VII. *Utrum intentio Ministrum intret ad componendum intrinsecè Sacramentum.*

SECTIO VIII. *Quid sit in Sacramentis res tantum, & Sacramentum tantum, & res & Sacramentum.*

GENVS de essentia quasi metaphysica Sacramentorum; nunc eandem essentiam physice considerabimus, examinando partes quasi physicas contra Sacramenta constant. Sermo autem est de Sacramentis novæ legis, nam de Sacramentis antiquis postea redibit disputatio.

SECTIO I.

Utrum Sacramenta novæ legis consistant rebus, & verbis.

CERTUM est, id non requiri ad essentiam sacramenti in genere considerati: potuisset enim Deus talia nobis Sacramenta instituere, quæ non constarent rebus, & verbis: imo de Sacramentis legis antiquæ de facto id habent pro comperto Theologi communiter; quia in circumcisione nulla videtur fuisse verborum formula necessaria; quod de aliis Sacramentis illius legis videtur etiam dicendum, cum non constet, in eorum administratione fuisse aliqua verba præscripta, quæ dicerentur. Rationem autem reddunt communiter Theologi cum S. Thom. *in præsent. art. 6. ad 3.* quod sacramenta legis antiquæ erant obscuriora, sicut & ipse status, cui deferuebant: ideo non fiebant per verba, quæ clariora, & expressiora signa sunt, & ideo apponuntur in Sacramentis legis gratiæ, in quo sicut maior est lux, sic debuit esse clarior modus significandi.

Igitur de Sacramentis legis novæ concors Theologorum sententia est, quod in ipsis reperiantur res, & verba. Sic sentit S. Thom. *d. art. 6. ac ceteri* Theologi communiter: & quod caput est, ita habetur in Concilio Florentino, post sessionem ultimam in decreto Eugenij ad Armenos §. *Quinto Ecclesiasticorum*: ubi numeratis omnibus septem Sacramentis, de iis omnibus subiungitur: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona Ministrum.*

Rationem congruentiæ triplicem reddit S. Th. Prima desumitur ex parte Christi, qui his sacramentis utitur, ad nostrā sanctificationem: nam sicut Verbum Patris in Christo coniungitur carni sensibili, sic in sacramentis Verbum rei sensibili adhibetur, & per hoc magis assimilantur Christo. Secunda congruentia desumitur ex parte hominis, cui sacramenta applicantur, qui sicut componitur ex corpore, & anima; sic sacramenta habent rem sensibilem, quæ corpus tangit, & verbum, quod ad animam transit, & ab ea creditur. Tertia denique congruentia desumitur ex fine, ad quem instituuntur sacramenta, scilicet ad significandum; nam, ut dixit Augustinus *lib. 2. de doctrina Christiana, c. 3.* verba ob-
tinent principatum inter omnia signa, propter maximam aptitudinem, quam habent ad significandum magis distinctè & in particulari conceptus nostros: idcirco oportuit, ut significatio rerum, quæ de se erat magis confusa, & indeterminata, determinaretur per significationem verborum, quæ est magis clara, & expressa. Præcipuum tamen fundamentum desumitur partim ex Scriptura, in qua constat requiri res, & verba in multis sacramentis, ut in Baptismo, Eucharistia, & ceteris; partim ex traditione

1.

S. Thom.
Cur sacramenta antiquæ legis non constarent verbis.

2.

S. Thom.
Conc. Flor.

Sacramenta novæ legis tribus constant, rebus, verbis, & ministro.
Ratio congruentiæ ex D. Thoma triplex.

Augustin.

Fundamentum tamen ex Scriptura & traditione desumitur.

Insufflatio Christi in Apostolos fuit sacramentum, per quod ipsi ordinati sunt, aut saltem completa est eorum ordinatio.

Vasquez.